

Ghidul esențial pentru un ales local responsabil. Recomandări pentru cheltuirea transparentă a banilor publici.

Elena Calistru

Septembrie 2020

Material realizat cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org.

În ultimele șase luni, au fost mobilizate și realocate sume uriașe de bani pentru a finanța măsurile de urgență COVID-19. Guvernele din toată lumea au fost nevoite să identifice, să aprobe și să pună în aplicare urgent fonduri de urgență. Evident, la pachet cu viteza mai mare de alocare a banilor, au venit la pachet riscuri crescute ca resursele publice să fie utilizate în mod abuziv. Achizițiile rapide care ignoră regulile normale duc adesea atât la creșterea corupției, cât și la costuri mai mari pentru serviciile și bunurile achiziționate, după cum am arătat și în nenumărate documente de poziție și analize ([cel mai recent compară efectele pandemiei asupra achizițiilor în România și Republica Moldova](#)). Ca să nu mai spunem că unele dintre achizițiile făcute pe repede-înainte nu au nicio legătură cu Covid-19, ci doar au folosit ca pretext această perioadă.

De cât de eficient sunt utilizate resursele publice (locale, naționale și europene) va depinde nu doar câte vieți sunt salvate, ci și cum va arăta economia, dar mai ales societatea în ansamblul său. Felul în care sunt decise alocările de bani acum nu poate să mai fie netransparent pentru că deja oamenii nu mai au încredere în autorități și bănuiesc de corupție sau alocare discreționară aproape orice decident. Din fericire pentru noi, avem în față și o oportunitate – o reînnoire a garniturii de decidenți, atât la nivel local, cât și la nivel central. Această oportunitate apare și într-un moment ce poate fi bun – crizele pot duce neori la noi contracte sociale, iar transparența, participarea și responsabilitatea pot deveni parte din acest nou contract între guvernanți și cetățeni.

Majoritatea politicilor bugetare au lacune de transparență chiar și atunci când funcționează în condiții mai puțin extreme. Cea mai recentă ediție a [Open Budget Survey](#) constată că punctele cele mai slabe legate de deschiderea bugetelor către public sunt și cele care vor fi cele mai critice pentru a monitoriza cum sunt cheltuite resursele în timpul acestei urgențe. Aceste puncte slabe de la nivel central, dar care sunt foarte relevante și pentru bugetele locale din România includ:

- Deconectarea între politicile publice și bugete. Pe măsură ce sunt bugetate noi acțiuni de urgență, autoritățile ar trebui, de asemenea, să explice cum vor fi finanțate aceste cheltuieli. Chiar înainte de această criză, o treime din cele 117 țări evaluate în OBS (inclusiv România) nu arătau modul în care noile politici propuse s-au tradus în alocări bugetare.
- Multe autorități locale canalizează finanțarea de urgență prin fonduri extrabugetare care se află în afara procesului bugetar și au propriile lor sisteme de raportare și gestionare (de exemplu, companii locale). Mai mult, unele dintre resursele cheltuite nu au legătură cu veniturile „normale” (de exemplu, alocări din fondurile de rezervă). Riscurile de netransparență și alocări discreționare sunt mult mai crescute, fie și pentru că nu sunt pe radarul lucrurilor obișnuite din bugetele locale.
- Transparență mai slabă și supravegherea execuției bugetare pe cheltuielile urgente. Acolo unde finanțarea de urgență pentru diferite destinații este aprobată fără a urma procesul normal de verificare (fie prin procesul de achiziții, în executiv, fie prin rectificările ce ar trebui aprobate de consiliu), acest lucru crește importanța „păstrării bonurilor” pentru a consolida supravegherea execuției bugetare.
- Informații lipsă privind datoriile și noile datorii acumulate în această perioadă. Nu doar Guvernul se împrumută mai mult decât de obicei în această perioadă (și, de altfel, până și o parte din fondurile europene care vor fi disponibile ca răspuns la Covid-19 vor lua forma unor împrumuturi). Și autoritățile locale s-au tot împrumutat și este de așteptat să se îndatoreze și mai mult pentru a compensa lipsa unor venituri proiectate sau pur și simplu cheltuielile mai mari generate de urgențe (de exemplu, dotarea școlilor). Însă dacă ne uităm la cum arată structura datoriei locale, de foarte puține ori avem o imagine clară, globală privind împrumuturile luate, scadența lor și alte detalii esențiale.

Ca parte a lansării acestui studiu, am semnat, alături de International Budget Partnership și alte peste o sută de organizații din alte țări [un apel comun la acțiune](#) pentru ca guvernele să ajungă la niște bugete deschise în următorii cinci ani. Dar aceste recomandări nu sunt, cel puțin pentru România, doar despre guvernul central. Autoritățile locale și mai ales aleșii locali responsabili joacă un rol la fel de important în această privință pentru că bugetele locale au peste 25% din totalul cheltuielilor publice în seama lor. Recomandările implică unele principii simple, pe care le-am preluat și adaptat la contextul bugetelor locale:

1. **Începeți cu transparență deplină:** creșteți frecvența și exhaustivitatea informațiilor privind execuția bugetară, inclusiv tranzacțiile și plățile legate de achizițiile publice și raportarea fondurilor extrabugetare (inclusiv ale companiilor locale). Informațiile ar trebui să fie publicate fie prin intermediul site-urilor web sau portalurilor existente, fără să așteptați o veșnicie pentru a fi gata un site sau o secțiune. Aceste informații ar trebui, de asemenea, să explice ajustările bugetare, inclusiv creșterile și reducerile cheltuielilor planificate, sursele de finanțare, detaliile privind obligațiile datorilor vechi și noi. Autoritățile ar trebui să publice, de asemenea, pentru cheltuielile urgente legate de Covid-19, liniile directoare și politicile care vor direcționa cheltuielile, cum ar fi criteriile pentru selecția beneficiarilor pentru pachete de ajutor, regulile ajustate pentru cheltuielile efectuate și modificările procedurilor de achiziții publice.
2. **Căutați contribuții și implicați publicul:** extindeți colaborarea cu societatea civilă pentru monitorizarea punerii în aplicare a măsurilor de urgență și de stimulare. Societatea civilă poate ajuta guvernele să efectueze controale la fața locului pentru a se asigura că finanțarea și serviciile ajung la beneficiarii vizați, urmărirea implementării politicilor și monitorizarea riscurilor în contractele de achiziții. Autoritățile locale pot solicita în mod activ feedback public cu privire la politicile fiscale și bugetare și în timpuri normale, și în timpuri de criză, inclusiv în ceea ce ține de provocările în accesarea programelor de urgență și de sprijin economic (fie că ele vin de la Guvern sau de la UE). Acest lucru se poate întâmpla prin dezbaterile publice permanente a tuturor documentelor esențiale și nu doar la momentul aprobării bugetului local.
3. **Consolidarea supravegherii în timpul execuției bugetare de către consiliile locale:** Consiliile locale, județene, CGMB joacă un rol mult prea mic în procesul bugetar și mai ales în execuția bugetului. Dar consiliul poate și are pârghii prin care poate schimba acest lucru dacă își dedică timpul pentru a se uita cu atenție pe ce se întâmplă cu bugetul comunității. Acest lucru se poate face în comisia de specialitate, dar și prin interpelări, solicitări de informații de la executiv sau prin generarea de dezbateri în ședințele publice. Mai ales în ceea ce ține de cheltuielile de pe parcursul anului, consilierii ar trebui să se asigure că primăria nu ajunge să aibă un buget paralel care scapă cu totul de supravegherea impusă prin lege la momentul aprobării acestuia.

Este posibil să avem bugete locale mai deschise, mai ales în timpul acestei crize, folosind instrumente care există deja și date pe care guvernul le produce deja pe platforme existente, dar aleșii locali nu ar trebui să se oprească doar aici. Aleșii locali ar trebui să se angajeze să iasă din această criză cu mai multe responsabilitate pentru utilizarea resurselor publice decât înainte. Iată mai jos cum.

Când ajungi în Consiliul local / Primărie – cum să folosești ceea ce există deja

Trebuie să știi întâi de unde o iei. Cum faci asta? Evident, o iei cu începutul și urmărești bugetul local. Ce înseamnă asta? Câțiva pași simpli:

1. Verifici Hotărârile de Consiliu local/ Consiliu general/ Consiliu județean pentru a identifica exact bugetul aprobat și eventualele rectificări bugetare
2. Verifici în ce punct ești cu execuția bugetară. Pentru asta nici măcar nu trebuie să ajungi neapărat la primărie. Ai la dispoziție următoarele instrumente publice:
  - a. Pe www.transparenta-bugetara.gov.ro, ar trebui să găsești cele mai recente execuții bugetare (de obicei pe luna din urmă) pentru UAT-ul respective. Ce trebuie să scoți de acolo:
    - i. Execuția bugetară agregată la nivel de ordonator principal de credite (vezi și creditele bugetare – cât s-a plătit efectiv, și creditele de angajament – cât s-a contractat efectiv); eu aș scoate execuția pe ultimii 2-3 ani, lună cu lună. Cifrele acestea îți vor da imaginea a ce se întâmplă în primărie/ Consiliu per total, din tot bugetul local (adică luând în calcul toate instituțiile din subordine).
    - ii. Execuția bugetară detaliată pentru primărie/ consiliu județean (similar, credite bugetare și credite de angajament, lună cu lună). Cifrele acestea îți vor da imaginea a ce se plătește și ce este gestionat direct de primărie/ Consiliu.
  - b. Cu execuțiile bugetare în mână, ar trebui să ai o situație la zi cu tot bugetul local și cu toată Primăria/ Consiliul Județean. Ce trebuie urmărit:
    - i. Care sunt categoriile bugetare pentru care există vârfuri de la an la an (pentru cheltuielile mai puțin frecvente cum ar fi cele de capital/ investițiile) sau de la lună la lună (pe ceea ce e recurrent - cheltuielile de personal sau bunurile și serviciile, cu toate detaliile posibile). Acolo ar trebui să apară niște semne de întrebare.
    - ii. Pe o categorie specială – transferurile către instituții (fie curente, fie cele de capital) – ar trebui să vă uitați cu atenție pentru a înțelege care sunt instituțiile către care se duc cei mai mulți bani; în funcție de asta, vă puteți duce mai departe pe fir și puteți descărca de pe același portal execuții pentru instituțiile din subordine ca să vedeți (la fel, pe execuție detaliată) de unde apar acele vârfuri.
    - iii. Achizițiile publice – de principiu, ele se fac din trei linii bugetare mari și late (mai rar din altele): 1. bunuri și servicii (și mai ales, fiți atenți la linia cu „alte cheltuieli cu bunuri și servicii”, da, exact, gălețușa aia mare); 2. Fondurile externe nerambursabile 2014-2020 (pentru că există obligații de transparență pe ele); și 3. Cheltuielile de capital (pentru că acolo sunt sumele mai mari care pot duce la praguri care duc la licitații deschise). Vedeți care sunt sumele și apoi puteți trece la etapa următoare.
  - c. Portalul de achiziții publice (<http://e-licitatie.ro/pub>) este locul unde puteți descoperi, foarte repede, cam care sunt angajamentele luate de instituția în legătură cu care vei avea o oarecare decizie. Ce trebuie urmărit (meniul e în dreapta, platforma e intuitivă, cifrele se pot descărca, chiar nu e greu de folosit):
    - i. Care sunt licitațiile deschise pentru care fiecare există procedură încheiată, fie o procedură deja deschisă. Există secțiuni speciale pentru asta și de aici vei înțelege ce contracte mari sunt deja semnate sau în curs de atribuire. Pe asta nu vei putea face mare lucru pentru a putea opri o cheltuială pe care o vezi ca fiind inutilă, în afara cazului în care vezi ceva ilegal sau neconform. Altminteri, o poți trece la categoria „greaua moștenire”.
    - ii. Care sunt contractele atribuite direct (a treia căsuță din meniul din stânga, cu cumpărări directe) – acolo e tot ce este sub pragul pentru care trebuie făcută licitație sau tot ce s-a cheltuit în pandemie când au fost relaxate regulile.

- iii. Ca idee, dacă adunați ce s-a întâmplat în ultimii 2-3 ani pe achiziții și vă uitați la care e situația pe buget la cele trei categorii menționate (apropo, pentru achizițiile făcute pe fonduri UE există o mențiune specială, deci ar trebui să le identificați și mai ușor), ar trebui să observați repede cam care sunt sumele care fie nu au fost puse pe platforma de achiziții (se întâmplă adesea), fie sunt obiectul altor contracte mai vechi.
3. Abia din acest punct poți începe să te asiguri că nu vei avea surprize neplăcute, așa că poți începe să faci primii pași spre a aduna și informațiile din primărie. Adică să ceri informațiile oficiale, de la direcțiile de specialitate din aparatul instituției. Ce înseamnă asta:
  - i. Documentele oficiale care au stat la baza propunerilor de bugete și de rectificări (adică inclusiv rapoartele instituțiilor și direcțiilor care au propus acele sume și fundamentarea lor).
  - ii. Contractele cu furnizorii de bunuri și servicii, dar și contractele de lucrări sau de concesiuni ori închirieri. Trebuie să știți așa: Pe ce dați bani? Câți? Când/ la ce interval? Cui?
  - iii. Situația plăților și încasărilor (cash-flow). (De) unde și când vin sau pleacă banii?
4. Cel mai simplu pas. Ceri publicarea tuturor informațiilor. De la contracte, la facturi, tot ce nu încalcă restricțiile legale privind publicarea informațiilor. Nu, nu așteptați să fie în nu știu ce format sau să fie foarte bine organizate. Pur și simplu transparentă.

Când te așezi în Consiliul local/ Primărie – cum să deschizi responsabil procesul bugetar local

Procesul bugetar este unul circular (propunere – aprobare – execuție – audit) și atunci când vorbim despre bugete deschise și despre aleși responsabili, trebuie să luăm toate aceste momente în calcul. De principiu, pentru a așeza cum trebuie un sistem bugetar deschis, noi ne uităm la trei elemente (sunt indicatori macro, acceptați la nivel internațional):

1. **Transparență** – în ce măsură are publicul acces la informații legate de buget
2. **Participarea publicului** – în ce măsură există oportunități formale prin care cetățenii pot lua parte la procesul bugetar
3. **Supervizare bugetară** – care este aportul legiuitorului (Consiliului local, județean sau general la nivel local) sau al Curții de Conturi (auditorul) în tot procesul

Pentru a simplifica pașii care pot fi urmați pentru aleșii locali, elementele de transparență, participare și supervizare sunt incluse în ordine (relativ) cronologică, oferind niște elemente specifice apoi pentru achizițiile publice și bugetele pe înțelesul cetățenilor:

Document	Transparență	Participare	Supervizare
Pre-proiect de buget (de obicei Ministerul Finanțelor trimite o scrisoare cadru către autoritățile locale, iar acestea vin cu primele propuneri pe baza acestora – așa apare un fel de prim draft, care schițează ce bani sunt disponibili și cam care ar fi liniile prioritare)	Ar trebui publicat cu măcar o lună înainte de a-l trimite apoi ca proiect de buget către Consiliul local	Cetățenii pot fi consultați și în această etapă pregătitoare, mai ales că aceasta este perioada în care se pot face niște sugestii mai consistente pentru că se pot stabili principalele direcții prioritare pentru comunitate. În această etapă de pregătire poate intra și bugetarea participativă, ca element de consultare a publicului pe o anumită sumă de bani (pentru a fi însă incluse în proiectul de buget, aceste proiecte trebuie stabilite în această etapă anterioară)	Consiliul local/ județean/ general și aleșii locali pot solicita Primăriei să existe o discuție sau dezbateră de principiu încă de la momentul în care este creionat bugetul. În felul acesta, ei sunt implicați în procesul bugetar și se pot negocia compromisuri astfel încât, la momentul ajungerii bugetului în consiliu să nu existe decât mici corecții pe acesta.
Proiectul de buget (inclusiv documentele suport: bugetele instituțiilor, fundamentările, bugetul creditelor interne și externe, bugetul Fondurilor externe nerambursabile, lista	Trebuie publicat obligatoriu și pus în dezbateră publică conform Legii 273/2006 oricum. Însă ce pot face niște autorități locale responsabile este: 1. să îl publice cu cel puțin o lună înainte de adoptare; 2. Să îl publice în format deschis/ editabil; 3. Să	Trebuie publicat obligatoriu și pus în dezbateră publică conform Legii 273/2006 oricum și cetățenii au dreptul să trimită contestații. Însă ceea ce se poate face pentru ca participarea să fie cât mai bună este: 1. Să se prezinte o variantă	Trebuie publicat obligatoriu și pus în dezbateră publică conform Legii 273/2006 oricum. Dar ceea ce pot face niște aleși locali responsabili este ca dezbateră proiectului de buget să nu fie doar o formalitate sau o ocazie de ciocnire politică. Ce

obiectivelor de investiții)	ofere cât mai multe informații privind care sunt marjele de acțiune pentru fiecare linie bugetară.	simplificată pentru a decide prioritățile; 2. Să se organizeze dezbateri publice, inclusiv tematice; 3. Să se ofere un mecanism eficient de feedback cu privire la integrarea propunerilor venite de la cetățeni.	pot face aleșii în această etapă: 1. Să faciliteze consultări cu cetățenii/ societatea civilă astfel încât eventualele amendamente să aibă o astfel de acoperire; 2. Să realizeze amendamente în consultare cu executivul, astfel încât să existe resursele bugetare pentru acestea; 3. Să publice informațiile legate din acest proces.
Bugetul aprobat	Bugetul final ar trebui publicat imediat după adoptarea sa în Consiliu, integrând toate eventualele modificări. Dincolo de obligațiile legale de transparență, acesta este momentul în care o autoritate locală poate face documentul disponibil în format deschis.	Nu există motive pentru care bugetul așa cum a fost aprobat nu ar trebui să ofere ocazii de participare pentru cetățeni. Un formular de feedback poate ajuta pentru a ușura ulterior și mai mult procesul de integrare a priorităților cetățenilor în eventualele rectificări bugetare.	De aici încolo va porni o muncă mai grea pentru aleșii din consiliu care vor să facă mai mult decât minimul necesar. Pentru că un consilier poate să urmărească din acest moment felul în care implementarea bugetului respectă voința cetățenilor și angajamentul luat în cadrul votului pe buget.
Rectificările bugetare (inclusiv documentele de suport)	Rectificările trebuie să urmeze aceiași pași ca în cazul bugetului inițial. De cele mai multe ori, se sare direct la aprobare, însă fix acesta este un loc în care aleșii locali pot schimba o practică veche și păguboasă pentru că bugetele aprobate inițial ajung de fapt să nu mai aibă nicio credibilitate (pentru că oricum sunt schimbate, fără dezbateri, de nenumărate ori)		
Execuțiile bugetare lunare	Acestea sunt publicate pe portalul transparenta-bugetara.go v.ro în aproximativ 10-15 zile după încheierea lunii. 1.Nu există niciun motiv pentru a nu publica aceste date, în format deschis, și pe site-ul propriu. 2.De asemenea, aici este momentul în care trebui publicate date privind plățile efectuate, eventual însoțite de facturi. 3.Totodată, aici se pot oferi și informații privind stadiul contractelor în derulare.	Cetățenii le pot urmări și solicita să fie oferite informații suplimentare sau pot face „audit social”, adică să vadă ce se întâmplă în teren, în realitate cu respectivele cheltuieli sau contracte.	Aleșii din consiliu pot solicita mai multe informații, pot analiza evoluțiile acestea sau pot face propuneri care pot fi luate în calcul pentru următoarele rectificări.

<p>Execuțiile bugetare trimestriale, Raportul semestrial, Raportul anual</p>	<p>Ar trebui publicate oricum conform legii. Însă ar trebui publicate în format deschis.</p>	<p>Aceste borne de pe parcursul anului oferă ocazia perfectă pentru a arăta de o manieră deschisă, care sunt locurile unde se pot realiza rectificări și unde cetățenii pot contribui cu propuneri de proiecte sau de prioritizare a realocărilor.</p>	<p>Aleșii din consiliu pot solicita mai multe informații, pot analiza evoluțiile acestea sau pot face propuneri care pot fi luate în calcul pentru următoarele rectificări.</p>
<p>Raportul de audit</p>	<p>Ar trebui publicat oricum conform legii. Se poate publica și în format deschis, evident. Cel mai important lucru ar fi însă ca executivul să fie transparent și în legătură cu măsurile dispuse ca urmare a auditului.</p>	<p>Cetățenii pot depune și ei sesizări care pot fi luate în calcul la un eventual audit al Curții de Conturi. De asemenea, cetățenii și societatea civilă pot fi implicați, prin dezbateri, în identificarea măsurilor de remediere atunci când vor să repare problemele identificate la audit.</p>	<p>Aleșii locali pot aici cere mult mai multă responsivitate din partea executivului. De cele mai multe ori, rapoartele de audit zac îngropate, fără nicio consecință asupra felului în care lucrează instituțiile. Așadar, de aici poate veni presiune pentru remedierea problemelor identificate și chiar sesizări la autoritățile competente în unele situații.</p>

Achizițiile publice deschise

Conceptul de open contracting (contractare deschisă) reprezintă un ansamblu de norme și practici care au ca scop o mai mare transparență și participare în toate etapele procesului achizițiilor publice. Open Contracting a apărut ca o componentă cheie în cadrul Open Government Partnership, mai ales din perspectiva implicării cetățenilor în procesul de achiziții publice. Am explicat încă de acum câțiva ani [de ce un astfel de sistem ar fi important pentru România](#) sau, mai recent, de ce se pot prelua elementele sale mai ales în context de pandemie în [10 recomandări pentru transparență și integritate în achizițiile publice](#). Ceea ce pot face, în mod concret, aleșii locali pentru mai multă transparență, participare și responsabilitate în achizițiile publice poate fi gândit ca intervenție imediată, dar și ca model de reformare pe termen lung a felului în care se fac achizițiile în instituție.

Imediat
Publicarea tuturor contractelor de achiziții din instituție (maximal, cu respectarea normelor strict necesare privind excepțiile de publicare)
Publicarea periodică (lunar sau trimestrial) a stadiului pentru contractele de achiziții
Publicarea și dezbateră publică a Planului anual de achiziții publice cu ocazia dezbaterii bugetului local la începutul anului
Publicarea și dezbateră publică a Caietului de sarcini pentru achizițiile majore realizate pentru a primi feedback, dar și pentru a încuraja competiția pentru cele mai bune soluții
Crearea unor proceduri și reglementările la nivel local prin care se instituționalizează practica de publicare automată și completă a tuturor datelor din contractele instituției
Inițierea de consultări și explorarea posibilității de a beneficia de asistență tehnică și sprijin din partea Open Contracting Partnership pentru un proiect de acest gen în comunitate
Inițierea de consultări și dezbateri cu stakeholderii din domeniu pentru a vedea cum se pot deschide mai mult achizițiile
Pe termen mediu și lung
Analiza cadrului instituțional și legislativ și evaluarea posibilelor necesități de amendare a reglementărilor de la nivel local pentru a permite implementarea open contracting
Realizarea unui calendar de implementare și evaluarea resurselor necesare pentru realizarea open contracting în localitatea respectivă
Realizarea unor proiect pilot de open contracting (pentru o instituție din subordine sau poate pentru un domeniu) pentru a analiza și facilita modalitățile de adaptare ale principiilor globale la contextul românesc
Generalizarea modelului de <i>open contracting</i> pentru toate achizițiile realizate

În loc de final – despre bugete pe înțelesul cetățenilor (*citizens budget*)

Această măsură presupune că principalele documente din procesul bugetar (nu doar bugetul, ci și propunerile, chiar și rapoartele de execuție bugetară etc) sunt „traduse” pe înțelesul cetățenilor. Asta înseamnă vizualizări, explicații mai puțin tehnice și posibilitatea pentru mai mulți cetățeni de a înțelege ce se întâmplă cu banii comunității (pentru mai multe detalii și exemple, puteți consulta secțiunea dedicată de la [International Budget Partnership](#)). Este de dorit să faceți asta, arată deschidere și responsabilitate. Dar! Variantele simplificate ale bugetelor nu trebuie niciodată să înlocuiască publicarea completă și deschisă a datelor integrale din bugete.

Bonus:

Calendarul alcătuirii unui buget local (pregătire, execuție, raportare)

LEGENDĂ:

DGFP = DIRECȚIA GENERALĂ DE FINANȚE PUBLICE

MFP = MINISTERUL FINANȚELOR PUBLICE

AUTORITATE LOCALĂ

CETĂȚENI

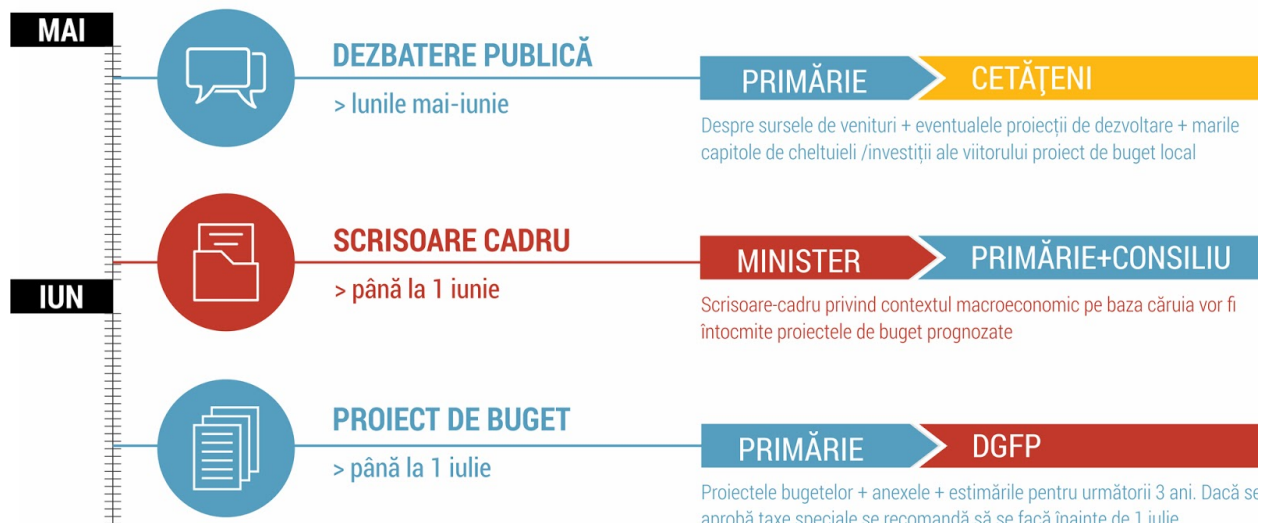
AUTORITATE CENTRALĂ

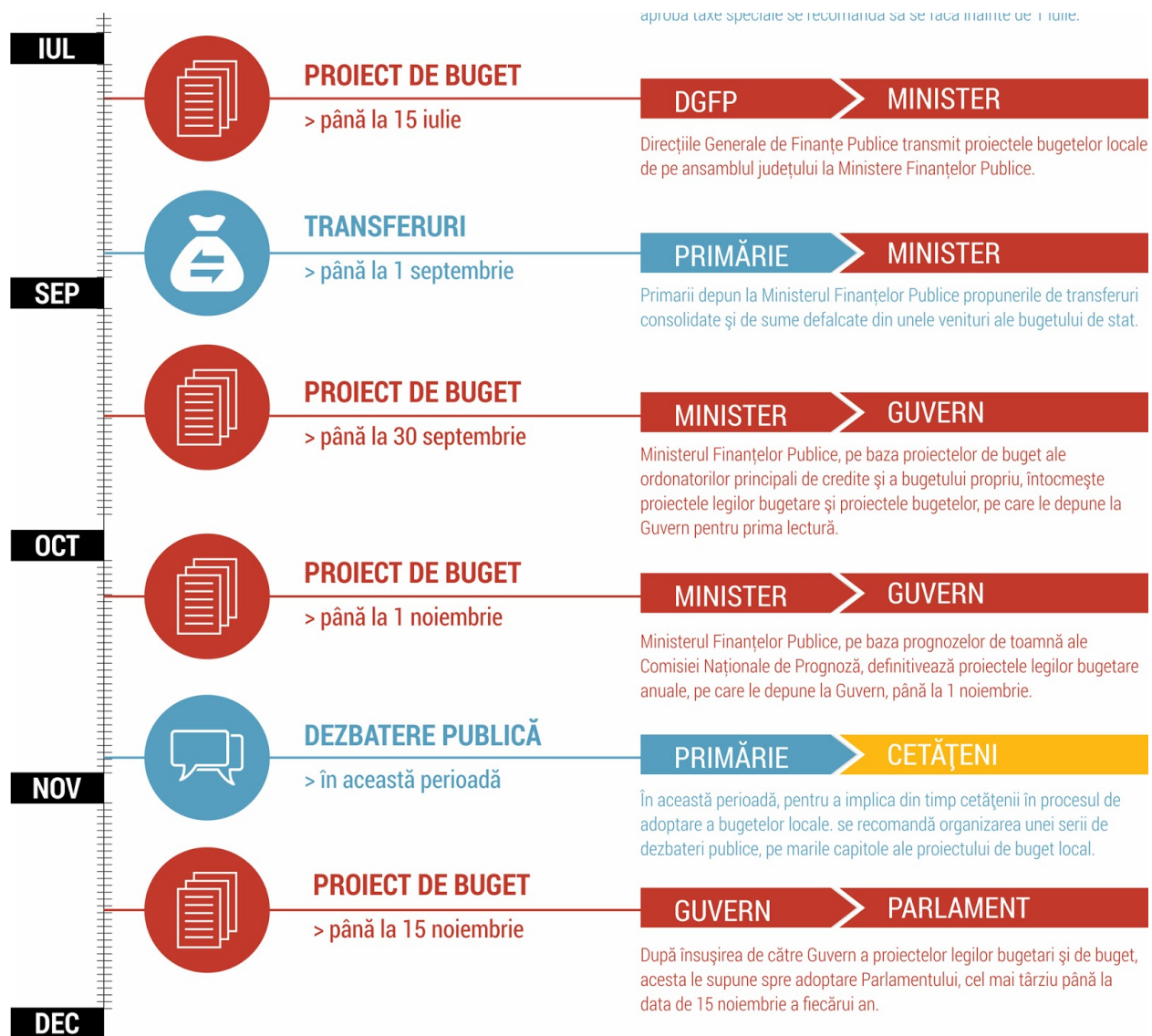
CUM SE FACE BUGETUL LOCAL?

1

ETAPA DE PREGĂTIRE A BUGETULUI

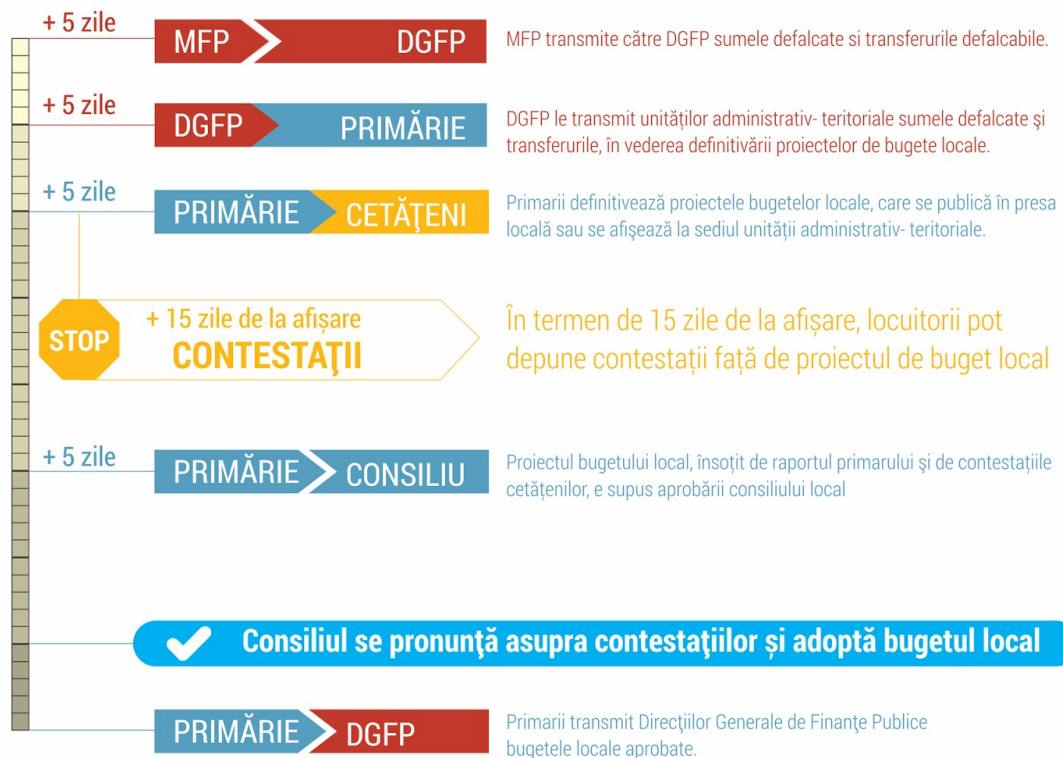
* SE FACE CU UN AN ÎNAINTE DE ANUL PENTRU CARE SE BUGETEAZĂ

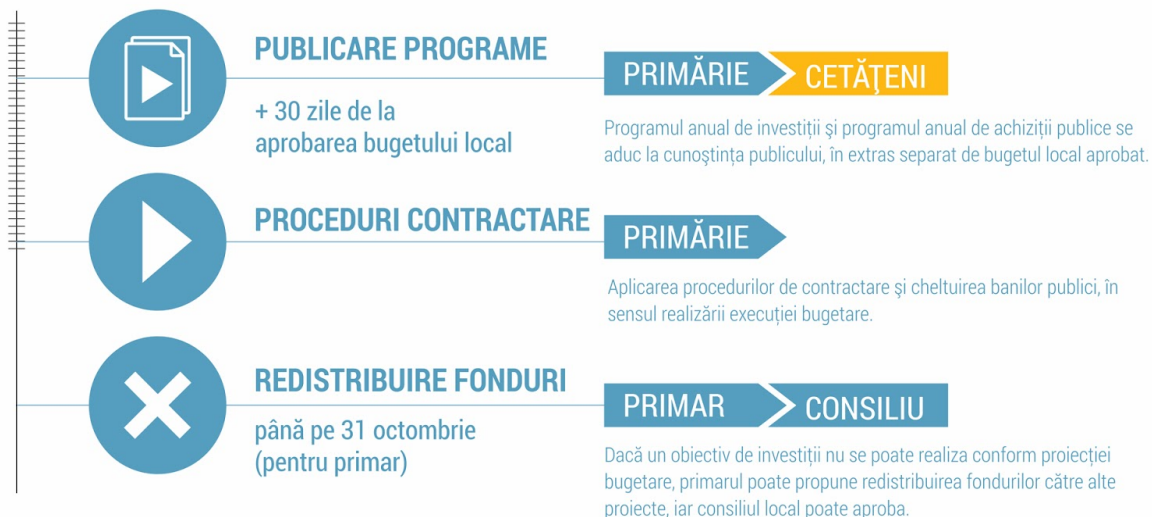
Parlamentul adoptă legea bugetului de stat, Președintele o promulgă, Guvernul o publică în Monitorul Oficial.

2

ETAPA DE EXECUTIE A BUGETULUI

* SE ÎNTÂMPLĂ ÎN ANUL PENTRU CARE A FOST CONCEPUT BUGETUL

31

Execuția bugetară se încheie la 31 decembrie

3

ETAPA DE RAPORTARE A EXECUTIEI BUGETARE

* SE ÎNTÂMPLĂ ÎN ANUL URMĂTOR ANULUI PENTRU CARE A FOST CONCEPUT BUGETUL

REDISTRIBUIRE FONDURI

până pe 31 octombrie
(pentru primar)

PRIMĂRII > CONSILII

Primarii întocmesc și prezintă spre aprobare consiliilor locale conturile anuale de execuție; termen 31 mai

CONTROL

CURTEA DE CONTURI

Controlul Curții de Conturi; nu are termen.

LEGENDĂ:

AUTORITATE LOCALĂ

CETĂȚENI

AUTORITATE CENTRALĂ